

Antaget av kommunfullmäktige 1996-02-14, § 123, Dnr: 246/95.700

Riktlinjer för tillstånd att servera spritdrycker, vin och starköl

1. ÄRENDET

Riksdagen har beslutat om ny alkohollag from 1 januari 1995. I lagen stadgas att beslut om serveringstillstånd ska flyttas från länsstyrelsen till kommunerna med vissa övergångsbestämmelser from den 1 januari 1996. Därmed övergår kommunerna från att vara remissinstans till myndighetsutövning. I alkohollagen rekommenderas kommunerna att upprätta alkoholpolitiska riktlinjer där det ska framgå kommunens inställning till frågor om alkoholservering.

I lagen ges kommunerna rätt att ta avgift för prövning av ansökningar om serveringstillstånd och för en tillsyn som åläggs kommunen.

2. BAKGRUND

Internationellt sett har vårt land uppmärksammats för sin restriktiva alkoholpolitik.

VHO har i sitt hälsopolitiska program (VHO 1982) uppmärksammat alkoholkonsumtionens skadliga hälsoeffekter och uppsatt målet att minska alkoholkonsumtionen med minst 25 % till år 2000, räknat från år 1980, ett mål som även Sverige ansluter sig till. VHO:s program har i en särskild prognos, åt den s.k. totalkonsumtionsmodellen som säger att omfattningen av alkoholmissbruk och alkoholskador i samhället har ett samband med den totala konsumtionen i detta samhälle.

Den svenska riksdagen har såväl vid ingåendet i den europeiska gemenskapen, samt vid fastställandet av den nya alkohollagen velat slå vakt om den återhållsamhet som präglat vår lagstiftning inom området. I propositionen till alkohollagen konstateras: "att begränsa konsumtionen och motverka alkoholskador är ett övergripande mål för samhällets alkoholpolitik och därmed även för serveringspolitiken".

Propositionen betonar också alkohollagens karaktär och skyddslag i författningskommentaren (Prop. sid 106): "Alkohollagstiftningen har dock tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagsstiftning. Härav följer att i de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska skall de alkoholpolitiska hänsynen ha företräde".

ÄKF 1996: 2

Alkoholpolitiska olägenheter av restaurangers alkoholserving måste motverkas. Restaurangnäringen bör dock präglas av en positiv syn genom de värden som restaurangen som mötesplats erbjuder. Alkoholpolitiken bör ha som utgångspunkt att det är ett samhällsintresse att det finns restauranger där människor samlas för att äta, dricka och umgås både i vardag och fest där alkoholpolitiken inte utgör ett hinder för detta. Vid alkoholserving ska god ordning och nykterhet upprätthållas.

ALLMÄNNA KRAV PÅ KRITERIER VID TILLSTÅNDSGIVNING

- 2.1 Enligt EU:s rättsregler ska kriterier vid tillståndsgivning
- vara objektiva och icke diskriminerande = de ska innebära en garanti för den tillståndssökandes rättssäkerhet och lika behandling
 - fordra lagstöd = tillståndsgivning ska bygga på i lag angivna grunder. Prövning baseras på i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter fastställda kriterier. Besluten kan överklagas till domstol.
 - vara transparenta = de ska vara publicerade och i förväg kända.

Kriterierna skall tillämpas på sådant sätt att kommunen kan vägra tillstånd enligt alkohollagen 7 kap 9 § om serveringen kan medföra olägenheter från alkoholpolitiskt synpunkt, även om övriga krav för tillståndsgivning är uppfyllda.

Syftet skall vara att begränsa alkoholkonsumtionen

I miljöer som frekventeras mycket av ungdomar, ex vis ungdomsdisco och rockkonserter.

- På idrottsplatser, där tillfälliga tillstånd kan förbehållas endast renodlade matrestauranger som är avskärmade från publikutrymmen.
- Där antalet restauranger är så stort att alkoholpolitiska olägenheter bedöms föreligga eller kommer att uppstå vid ytterligare etablering. Olägenheterna skall vara påvisbara.
- I områden med känd missbruksproblematik. Där det finns risk för störningar för närboende.

Näringsidkarnas situation skall beaktas på sådant sätt att det i förväg skall gå att bedöma om serveringstillstånd kan erhållas.

Polismyndighets yttrande i ordningsläget och miljö- hälsoskyddsförvaltningens yttrande rörande risken för störningar för närboende skall tillmätas stor vikt.

2.3 Handläggningstider

Ansökan om tillstånd att servera alkoholhaltiga drycker till allmänheten, skall lämnas 30 dagar innan tillståndet skall börja gälla.

Ansökan om tillfälligt tillstånd att servera alkohol till slutet sällskap skall lämnas senast 10 dagar innan tillställningen skall äga rum.

ÄKF 1996: 2

Alla kommunens beslut rörande serveringstillstånd enligt alkohollagen kan överklagas till länsrätten.

2.4 Riktlinjernas konstruktion

Riktlinjerna tar upp kriterier för prövning av slutet sällskap, serveringsstället och för de alkoholpolitiska aspekterna. Sistnämnda omfattar olägenheter av social-, nykterhets-, eller ordningsmässig art.

Tillvägagångssättet vid framtagandet och förslaget har varit att renodla och tydliggöra kommunens regler och den praxis som utvecklats i länsstyrelsens handläggning. I övrigt ska prövning självfallet baseras på alkohollagen, dess förarbeten och alkoholinspektionens kommande anvisningar till lagen. Riktlinjerna redovisas i 19 olika punkter.

3. RIKTLINJER AVSEENDE TILLSTÅND ATT SERVERA SPRIT-DRYCKER, VIN OCH STARKÖL

3.1 Slutet sällskap

Enligt alkohollagen 7 kap 5 § kan serveringstillstånd meddelas för servering i förening, företag eller annat slutet sällskap. För servering i slutet sällskap gäller enligt lagen bl.a. lägre krav på kök än vid servering till allmänheten. När det gäller ett slutet sällskap, får det rote vara fråga om t ex sådan förening eller efter inbjudan anordnad tillställning som enligt ordningslagen 2 kap 3 § skall anses som offentlig.

Riktlinjerna innehåller särskilda regler för tillfälliga tillstånd till slutna sällskap. Reglerna syftar till att konstatera att ansökan görs av en seriös sökande och att avsikten med ansökan ej är att kringgå reglerna för alkoholservering. Så snart en ansökan avseende slutet sällskap ej längre avser kategorin enstaka tillfälle gäller enligt alkohollagen en mer omfattande prövning avseende personlig lämplighet och lokal.

3.1.1 Tillfälligt tillstånd

Punkt 1:

Ideell förening eller stiftelse som söker tillstånd ska ha en tillfredsställande organisation. Den ska vidare ha ett namn som kan särskiljas från andra och ha antagit stadgar. En sökande som tilldelats organisationsnummer av skattemyndigheten anses i normalfallet uppfylla dessa krav. Protokoll som visar styrelsens sammansättning och vem som tecknar föreningen ska redovisas. Här utöver krävs att föreningen aktivt bedriver ideell eller annan verksamhet samt att verksamheten är eller utifrån ansökningshandlingarna kan bedömas bli, bestående.

ÄKF 1996: 2

Punkt 2:

Tillfälligt tillstånd kan meddelas till företag för servering vid personalfester eller dylikt.

Punkt 3

Serveringsrörelser med yrkesmässig verksamhet kan beviljas tillfälligt tillstånd avseende slutet sällskap (festvåningsverksamhet). Dock måste vid yrkesmässig servering lagens krav avseende lämplighet och miljöförvaltningens godkännande för verksamheten redan från början vara uppfylld. Fråga om permanent tillstånd för sådan serveringsrörelse med festvåningsverksamhet till slutna sällskap prövas först efter att viss frekvens konstateras avseende de tillfälliga tillstånden.

Punkt 4:

Ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap ska inges 10 dagar innan tillställningen ska äga rum. Med undantag av yrkesmässig servering enligt punkt 3 utfärdas maximalt tillstånd avseende 12 enstaka tillfällen till en sökande/år.

3.2 Serveringsstället

3.2.1 Köket

Enligt alkohollagen 7 kap 8 § ska ett permanent serveringstillstånd till allmänheten meddelas endast om serveringsstället har ett kök för allsidig matlagning.

Punkt 5:

Alkohollagens krav på en allsidig matlagning innebär att lokalen av miljöförvaltningen skall vara godkänd för beredning och servering av lagad mat. Begränsningar i godkännandet som accepteras är: färdigstyckat kött, färdigfilead fisk, färdigskalad potatis samt färdigsköljda/skalade rotfrukter. Ett beredningskök för slutberedning på annan plats lagd mat, skall ej anses vara ett kök för allsidig matlagning.

3.2:2 Serveringslokalen

Enligt alkohollagen 7 kap 8 § (Prop. 1994/95: 89) skall serveringsstället ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för sittande matgäster.

En drinkbar (vilken inte fordrar särskilt tillstånd) skall enligt samma lagparagraf vara en mindre väsentlig del av serveringsstället och inrättad i nära anslutning till matsal.

ÄKF 1996: 2

Punkt 6:

Vid tillståndsprövningen skall sökanden redovisa vilken yta i lokalen som är avsedd som bordsavdelning (matsal) och hur många bord och stolar denna omfattar. Den övriga delen av insynad serveringslokal kan disponeras som drinkbarsavdelning om sökande så önskar.

För att drinkbarsavdelningen skall anses vara en mindre väsentlig del av serveringsstället skall bordsavdelning dock uttaga den väsentliga delen av serveringslokalen eller erbjuda plats för minst hälften av de antal personer lokalen är avsedd för.

I en insynad serveringslokal kan tillståndshavaren göra vissa ändringar utan tillståndsmyndighetens medgivande. Det i ovanstående stycket angivna kriterierna måste dock fortfarande vara uppfyllda.

3.3 Olägenheter av social- nykterhets- eller ordningsmässig art.

Enligt 7 kap 9 § alkohollagen får serveringstillstånd vägras om serveringen kan befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt även om övriga krav är uppfyllda. Kommunen rekommenderas precisera vilka allmänna kriterier kommunen avser att tillämpa vid bedömningen om en servering kan förorsaka dylika olägenheter. En individuell prövning måste dock alltid ske med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

Socialtjänsten föreslår att som alkoholpolitiska olägenheter bör klassas:

- De fall där polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- De fall där miljökontoret avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället, eller att köket inte kan klassas som allsidigt restaurangkök.
- De fall där kommunen äger kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.
- De fall där narkotikaförsäljning eller narkotikamissbruk förekommer på serveringsstället.
- De fall där serveringstillstånd söks, på idrottsarenor eller i samband med idrottsevenemang, vid trafikleder eller i samband med motorevenemang och i områden med känd missbruksproblematik skall tillståndsgivningen vara mycket restriktiv.
- I de fall där näringsstället vänder sig till en ungdomlig publik skall tillståndsgivningen vara mycket restriktiv.

ÄKF 1996: 2

- Områden där det riskerar att bli en överetablering av serveringsställen med olägenhet som följd.

På många alkoholserverande restauranger föreligger behov av dörrvakt. Kommunen skall av alkoholpolitiska skäl verka för att av polismyndigheten prövad och förordnad ordningsvakt i så hög utsträckning som möjligt används på sådana restauranger.

3.3.1 Serveringstider

I den nya lagen tidigareläggs serveringstidens början från kl. 12.00 till kl. 11.00. När det gäller sluttiden anslöt sig riksdagen till regeringens uppfattning att det inte finns någon anledning att ändra nuvarande reglering där serveringen skall vara avslutad senast kl. 01.00.

Tillståndsmyndigheten får dock förordna om andra tider för serveringens bedrivande om detta är påkallat, d v s det finns möjlighet att för det enskilda fallet besluta om såväl utvidgade som mer inskränkta serveringstider. (Prop. 1994/95: 89 sid 71).

Tydliga regler om exempelvis serveringstider i kommunens alkoholpolitiska program anses av juridiska bedömare ha bärkraft även vid ett överklagande till domstol.

3.3.2 Utökad serveringstid

I Prop. 1994/95: 89 (sid 98) till den nya lagen anges i fråga om serveringstider: "utvecklingen har gått mot allt mer utsträckta serveringstider..... " Det måste dock kraftfullt understrykas att reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och att sociala hänsyn därför skall ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Enbart den omständigheten att en konkurrerande restaurang redan erhållit utsträckt serveringstid kan inte motivera bifall till en ansökning av ifrågavarande slag". Vidare sägs att tillståndsmyndigheten i varje enskilt fall måste bedöma riskerna för olägenheter i samband med en utsträckning av serveringstiden. I Älvkarleby kommun har restaurangerna erhållit utsträckt serveringstid, dock senast till kl. 02.00.

Punkt 7:

Enligt 6 kap 4 § skall om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat servering av alkoholdrycker avslutas senast kl. 01.00. Ansökan om senare serveringstid avslås om:

- Polismyndigheten avstyrker serveringstiden med hänvisning till ordningsstörningar eller risk för ordningsstörningar på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.

ÄKF 1996: 2

- Miljöförvaltningen avstyrker serveringstiden med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället eller utsätts för störning enbart inom serveringsställets läge i kombination med en sen serveringstid.
- Tillståndsmyndigheten vid en samlad bedömning av ärendet finner att närboende riskerar att utsättas för störningar i sin boendemiljö pga. serveringsställets verksamhet och belägenhet i kombination med en serveringstid.
- Restaurangen är belägen i ett renodlat bostadsområde.

Vid fall av alkoholpolitiska olägenheter pga. uteservering såsom ordnings- eller bullerstörningar kan serveringstiden för denna begränsas till kl. 22.00.

För sen serveringstid efter kl. 01.00 gäller följande:

För serveringstid efter kl. 01.00 bör ett mycket restriktivt synsätt gälla. Serveringstid säll kl. 02.00 beviljas endast avseende fredag, lördag och dag före helgdag. En ansökan om senare serveringstid än kl. 01.00 beviljas i första hand för en provtid. Om inga alkoholpolitiska olägenheter uppstår i samband med den utökade serveringstiden kan denna därefter permanentas och gälla året runt.

3.3.3 Uteserveringar

Punkt 8:

Endast uteserveringar som är belägna på området i anslutning eller i omedelbar närhet till själva restaurangen skall ges tillstånd att ingå som en del av restaurangens serveringslokaler.

3.3.4. Servering till drogliberala rörelser eller sexklubbar

Punkt 9:

Serveringstillstånd medges inte till drogliberala rörelser eller sexklubbar.

3.3.5. Servering i teater eller konsertlokal

Enligt 7 kap 8 § får tillstånd meddelas för servering av vin och starköl utan krav på att lagad mat tillhandahålles. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teatrarna eller konsertlokal. 1 Prop. 1994/95: 89 fjärde stycket sägs: "Det ligger i sakens natur att särskild restriktivitet skall iakttagas vad gäller ansökningar om paussering i samband med utpräglade ungdomsevenemang "..... "

ÄKF 1996: 2

Punkt 10:

Utifrån risken för alkoholpolitiska olägenheter vid en spridning av pausservering till allt för vid krets bör kraven för servering i teater- och konsertlokaler ställas relativt högt. Det åligger sökanden att prestera ett underlag som gör det möjligt att bedöma verksamhetens faktiska innehåll.

Vid prövningen görs en samlad bedömning av verksamhetens inriktning. Endast en verksamhet som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år skall erhålla tillstånd

Den aktuella lokalen skall enligt slutbesiktningsbevis från byggnadsnämnden vara godkänd för ändamålet.

För teater- eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan endast tillstånd meddelas för enstaka tillfällen eller för tidsperiod då gästspel förekommer.

3.3.6. Festivaler eller annan tillfällig servering till allmänheten

Punkt 11:

Endast juridisk eller fysisk person som innehar tillstånd att tills vidare servera alkoholdrycker skall erhålla tillstånd att servera alkoholdrycker vid festivaler eller annan tillfällig servering till allmänheten.

Punkt 12:

Endast evenemang som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år skall erhålla tillstånd. Vid prövningen görs en samlad bedömning av evenemangets inriktning. Denna kan bl.a. framgå genom val av musik eller artist eller evenemangens marknadsföring.

Punkt 13:

Servering av spritdrycker medges ej vid tillfällig servering till allmänheten.

Punkt 14:

En grundförutsättning för tillstånd är att kraven från övriga myndigheter är uppfyllda och att rätten att disponera marken kan styrkas.

Punkt 15:

Lagad mat under restaurangliknande former skall tillhandahållas.
Miljökontorets krav på livsmedelshantering skall vara uppfyllda.
Miljökontorets tillstånd för hanteringen och godkännande av sanitära lösningar krävs.

Punkt 16:

Serveringen skall bedrivas på en avgränsad serveringsyta där bordsplatser finns, som på en vanlig restaurang. Runt serveringsytan skall finnas acceptable avgränsningar. Betyggande tillsyn av serveringen måste garanteras. I denna ingår att servering och konsumtion av alkohol enbart sker inom avgränsad serveringsyta.

Punkt 17:

När ett festivalområde utnyttjas av fler tillståndshavare krävs bl.a. för att bedriva tillsyn, att varje tillståndshavares serveringsområde är avgränsat från de övrigas.

Punkt 18:

Grundregeln för festivaler och tillfällig servering är att det rör sig om någon enstaka dag. En övre tidsgräns vid större festivaler och evenemang är 5-7 dagar.

Punkt 19:

Vid prövning av serveringstidens längd skall miljöförvaltningens och polismyndighetens bedömning av risk för störda grannar och ordning ha stor betydelse. Senare serveringstider än till kl. 24.00 medges ej.

De restauranger som redan har tillstånd att servera alkoholdrycker till allmänheten inom Älvkarleby kommun bör ges tillstånd i första hand Ansökningar om utökade uteserveringar kan tillstyrkas om rätt till markupplåtelse kan styrkas.

4. ORGANISATION, REMISSINSTANSER

I författningskommentaren till "kommunaliseringsparagrafen" i den nya lagen skriver regeringen: "Ärendena kräver inte endast kunskaper inom t ex bokföring, skatteregler, arbetsrättsliga förhållanden samt sedvänja inom näringslivet. Mycket av denna kompetens kan dock finnas på olika håll inom kommunens organisation. Det är självfallet viktigt att samordna och ta till vara hela denna kunskap vid handläggningen av frågor om serveringstillstånd. Mycket talar för att dessa ärenden bör handläggas centralt inom kommunen. Det är också viktigt att den politiska ledningen i kommunen får en samlad bild av kommunens

ÄKF 1996: 2

praxis. De närmare riktlinjerna för handläggning och beslutsfunktioner bör med beaktande av vad som nu anförs utformas av kommunen själv"

De övergångsbestämmelser som gäller för alkohollagen innebär att länsstyrelserna under 1995 skall fullgöra kommunernas uppgifter enligt den nya lagen förutom när det gäller tillsyn.

Detta ansvar har med omedelbar verkan övergått till kommunerna. Under 1995 får länsstyrelsen emellertid rote bifalla ansökningar om nya eller utökade serveringstillstånd innan kommunen har yttrat sig. Länsstyrelsen beslutar också under 1995 om sanktioner. I författningskommentarerna står att kommunernas yttrande skall avges utan dröjsmål. Inte annat än undantagsvis bör kommunerna ges längre tid än en månad att avge sina yttranden. Under 1996 och 1997 kommer förhållandet bli att länsstyrelserna skall yttra sig till kommunerna innan kommunerna fattar beslut om tillstånd och även när det gäller kommunens beslut om sanktioner. Först 1998 kommer kommunaliseringen att vara genomförd fullt ut.

Fr.o.m. 1996 kommer även den ekonomiska prövningen att göras av kommunerna. Innan beslutsunderlaget presenteras för den politiska nämnd, som kommer att fatta beslut i dessa ärenden, kommer ett remissförfarande att genomföras. Obligatoriska remissinstanser under 1996 och 1997 är länsstyrelsen, polismyndigheten och miljökontoret.

Polismyndigheten yttrar sig bl.a. över de sökandens vandel samt ordnings- och trafikläget i det aktuella området.

Miljökontoret yttrar sig över restaurangens kök, hygien, kapacitet osv. och risk för olika störningar för närboende.

Eftersom den ekonomiska prövningen kommer att göras av kommunen kan även skatte- och kronofogdemyndigheterna komma att bli remissinstanser. För att uppnå effektivitet i tillsynsarbetet har ett relativt omfattande samarbete mellan olika statliga och kommunala myndigheter etablerats. Regelbundet samarbete i tillsynen sker idag främst mellan de tre tillsynsmyndigheterna, kommunen, länsstyrelsen och polismyndigheten. Ofta ingår även andra myndigheter i detta arbete, såsom exempelvis yrkesinspektionen, skatte- och kronofogdemyndigheterna.

5. TILLSYN

5.1 Allmänt

I alkohollagens 8 kap 1 § slås fast att alkoholinspektionen utövar den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning.

Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet och skall biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

ÄKF 1996: 2

Den omedelbara tillsynen av restaurangerna skall utövas av kommunen och polismyndigheten, som också har tillsynsansvar över servering av och detaljhandel med öl klass II.

Den löpande tillsynen ankommer i första hand på kommunen. Denna del av lagen gäller fr.o.m. 1995. Det står inskrivet i den nya lagen att kommunerna, polis-, kronofogde-, och skattemyndigheterna skall lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sina uppgifter.

I alkohollagen står vidare i kapitlet om tillsyn att tillsynsmyndigheterna har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten.

Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten skall kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser.

Att så sker så långt det är möjligt är en förutsättning för att branschens aktörer skall kunna konkurrera på sunda och lika villkor.

Det är vedertagen uppfattning att serveringstillstånd skall kunna erhållas utan större problem och krångel om vissa på förhand givna och kända kriterier är uppfyllda, men att snabba verkningsfulla sanktioner skall vidtagas om tillståndshavarna inte sköter sig.

Detta synsätt är manifesterat i alkohollagen. Det är därför viktigt att tillsynen är effektiv och inriktar sig på väsentligheter och inte fastnar i detaljer av underordnad betydelse.

Även om de flesta restauranger sköter sig och fullgör sina ålägganden är det konstaterat att alltför många bryter mot bestämmelser i olika lagar i sin verksamhet. Det förtjänar i detta sammanhang att påpekas att branschorganisationerna samt de seriösa näringsidkarna i olika sammanhang har framfört att tillsynen och sanktionerna bör skärpas ytterligare.

5.2 Inre och yttre tillsyn

Lite grovt kan tillsynen indelas i s.k. inre och yttre tillsyn.

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter, främst i frågor av ekonomisk art, men även rapporter angående tillståndshavares vandel och avseende utförda restauranginspektioner från andra myndigheter. Vidare undersöks företagens försäljningssiffror genom rapporter från tillståndshavarna. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande övervakning av restaurangernas marknadsföring i annonser o dyl. r

Den yttre tillsynen innebär en kontroll av att restaurangernas alkoholserving sker i enlighet med sina tillstånd och inte bryter mot gällande lag i övrigt. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen samt graden av berusning hos gästerna och kontroll av att servering till minderåriga inte bedrivs är viktiga delar av den yttre tillsynen.

ÄKF 1996: 2

Mycket av den inre tillsynen kan göras på kontorstid vid skrivbordet medan den yttre tillsynen förutsätter inspektion på restaurangen företrädesvis kvälls- och nattetid. Vissa andra kontroller t ex om personal saknar arbetstillstånd eller får betalning, som är undandragen beskattning, kassa- och bokföringsrutiner mm. kräver såväl insatser på fältet som efterföljande skrivbordsarbete.

5.3 Förebyggande tillsyn

En annan viktig del av tillsynen är det förebyggande arbetet i form av information till och medverkan i utbildningsinsatser för restaurangägare och personal. Kommunen bör även medverka i utbildningen vid aktuella restaurangskolor.

Utöver detta skall informationsmaterial framställas med tillståndshavarna som målgrupp. Denna information kan spridas genom utskick och vid de inspektioner som utförs. Syftet är att ge råd och vägledning för att förebygga problem samt för att tillståndshavare aldrig skall kunna åberopa okunskap om vad som gäller på detta område. I samband med att nya tillstånd beviljas skall alltid adekvat information lämnas.

5.4 Arbetsmetodik och etik vid yttre tillsyn

De inspektörer som kontrakteras av kommunen skall kunna legitimera sig vid inspektion där det klart framgår vilka de är och vilka befogenheter de har. Inspektörerna bör vid en kontroll inledningsvis kunna uppträda anonymt, men skall innan de går regelmässigt kontakta den serveringsansvarige och då även påtala eventuella brister, som kommer att rapporteras till tillståndsenheten. Om det gäller mindre allvarliga påpekanden kan dessa oftast omedelbart åtgärdas.

De viktigaste uppgifterna vid den inre tillsynen är kontroll av att alkoholservice inte sker till underåriga samt kontrollera att serveringen bedrivs på ett sådant sätt att det inte medför problem med onykterhet och oordning.

Restauranginspektioner bör av rättssäkerhetsskäl aldrig utföras av endast en person. Inspektionerna skall alltid dokumenteras skriftligt och vid anmärkningar kommuniceras med tillståndshavaren. Socialtjänsten håller på att utarbeta en särskild rapportblankett för ändamålet.

Under 1995 skickas rapporterna också till länsstyrelsen, som har att besluta om eventuella sanktioner.

5.5 Inre tillsynen

Under 1995 kommer den inre tillsynen att skötas av länsstyrelsen. Kommunförbundet planerar att genomföra en omfattande utbildningsinsatser under hösten 1995, vilket bl.a. syftar till att höja kommunernas kompetens beträffande den inre tillsynen.

5.6 Samarbete med andra myndigheter

Om inspektionsverksamheten skall kunna bedrivas på ett effektivt sätt förutsätts ett gott samarbete med andra myndigheter.

Det är ofta lämpligt och effektivt att utföra tillsynen tillsammans.

De myndigheter som i första hand är berörda är länsstyrelsen, polisen och miljökontoret.

Socialtjänsten kommer efter sammanträffande med dessa myndigheter att utarbeta en gemensam strategi för restaurangtillsynen.

Inom socialtjänsten finns också arbetsgrupper som i sin verksamhet på olika sätt kommer i kontakt med personer, som druckit alkohol på restauranger i sådan omfattning att det har medfört problem för dessa eller andra.

Det är därför naturligt att fungerande rapporteringsrutiner upparbetas och att sammanträffande med dessa arbetsgrupper genomförs regelbundet.

6 SANKTIONER

6.1 Kommunernas sanktionsmöjligheter regleras i alkohollagen.

Kommunen skall återkalla serveringstillstånd om:

- det uppstår alkoholpolitiska olägenheter i samband med alkoholservingen.
- tillståndshavaren inte följer de bestämmelser och villkor som gäller för serveringstillståndet enligt alkohollagen, Älvkarleby kommuns alkoholpolitiska program eller annat villkor.
- tillståndshavaren visar bristande lämplighet och skötsamhet och inte längre anses lämplig att bedriva försäljning av alkoholdrycker.
- förändringar sker i restaurangkök så att köket inte längre uppfyller alkohollagens krav på allsidig matlagning och möjlighet att servera lagad mat.

Om tillståndshavaren vidtar nödvändiga åtgärder för att rätta till missförhållanden kan kommunen i stället för återkallelse av tillstånd varna tillståndshavaren om varning av särskilda skäl kan anses vara en tillräcklig åtgärd.

Alla kommunens beslut rörande serveringstillstånd enligt alkohollagen kan överklagas till länsrätten.

6.2 Varning

Älvkarleby kommun kan i stället för återkallelse enligt alkohollagen meddela tillståndshavaren en varning om varning av särskilda skäl kan anses var en tillräcklig åtgärd.

Om tillståndshavaren erhåller tre varningar inom loppet av ett år skall tillståndet omprövas.

7 SERVERING OCH FÖRSÄLJNING AV ÖL KLASS II

Inget tillståndskrav för försäljning av öl klass II. Försäljningen skall dock ske i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal enligt bestämmelserna vilka meddelats med stöd av 22 § 3 st. livsmedelslagen (1975:511) samt att försäljning av matvaror sker i lokalen. Dessutom får detaljhandel med öl klass II bedrivas av detaljhandelsbolaget samt av tillverkare av öl eller lättdrycker.

Under de senaste åren har barn och ungdomar allt oftare berusat sig genom att dricka "folköl". När tillståndsplikten nu avskaffas för detaljhandel med och servering av öl klass II är tillsynen av dessa ställen särskilt viktig.

Idag måste konstateras att detta område är mycket eftersatt. När det gäller öl klass II bör dessutom miljökontorets kunskap om godkända livsmedelslokaler tas till vara.

Ett samarbete mellan socialtjänst och miljökontor kan göra tillsynen inom detta område effektivare.

En målsättning bör vara att inom ett år informera alla livsmedelsbutiker och dylikt inom kommunen om att försäljning inte får ske till personer under 18 år eller om det finns anledning att misstänka langning och vilka konsekvenser brott mot detta kan innebära. (Förutom att försäljning av öl kan förbjudas i sex månader kan den som bryter mot alkohollagens bestämmelser i detta avseende dömas till böter eller fängelse i högst två år).
